

KS. JAN DYDUCH

UDZIAŁ ŚWIECKICH W PASTERSKIEJ POSŁUDZE ODNOWIONEJ KURII RZYMSKIEJ

Zamierzona przez Sobór Watykański II odnowa Kościoła (*accomodata renovatio*) dokonuje się we wszystkich dziedzinach jego życia i działania. Wśród wskazań soborowych znajdują się także dotyczące Kurii Rzymskiej. Ukazują one Kurię Rzymską jako organ odzwierciedlający Kościół powszechny, organ służebny, pomagający Biskupowi rzymskiemu w jego pasterskiej trosce o cały Kościół.

Pierwszym etapem odnowy Kurii Rzymskiej było promulgowanie konstytucji apostolskiej *Regimini Ecclesiae Universae* w 1967 r. Następnym krokiem w kierunku odnowy jest obecna konstytucja apostolska *pastor bonus* z 28 czerwca 1988 r. Istotnym elementem posoborowej odnowy Kurii Rzymskiej jest wprowadzenie w jej szereg ludzi świeckich, co także było postulatem Soboru Watykańskiego II. Zagadnieniu temu jest poświęcony niniejszy artykuł. Zamierza on ukazać, jakie funkcje, w świetle wymienionych konstytucji, mogą spełniać świeccy w Kurii Rzymskiej oraz przedstawić ich działalność w poszczególnych dykasteriach.

WYTYCZNE SOBORU WATYKAŃSKIEGO II I ICH REALIZACJA W OKRESIE POSOBOROWYM

Pogłębona przez Sobór Watykański II nauka teologiczna o Kościele dowartościowała świeckich, ukazując ich jako pełnoprawnych członków, stanowiących Kościół — Lud Boży. Już w postulatach i wnioskach zgłoszonych przed rozpoczęciem obrad soborowych, napływających z całego świata chrześcijańskiego, były takie, które proponowały, aby zreformować Kurię Rzymską oraz aby wiernym świeckim przyznać prawo do uczestnictwa w jej działalności. Postulowano, aby świeckich odznaczających się odpowiednimi przymiotami,

* W przypisach zastosowano następujące skróty:

AAS — „Acta Apostolicae Sedis”

Pastor bonus — Konstytucja apostolska *Pastor bonus*, AAS 80 : 1988 s. 841 — 912.

dopuszczyć do odpowiedzialnych funkcji w organach Kurii Rzymskiej, nie wymagających święceń kapłańskich. Między innymi proponowano umożliwić im spełnianie funkcji legatów czy delegatów Stolicy Apostolskiej. Stwierdzano, że aktywna współpraca wiernych świeckich z hierarchią na szczeblu Stolicy Apostolskiej przyniesie rozliczne korzyści dla Kościoła¹. W zgłoszonych propozycjach dostrzegano również potrzebę utworzenia nowej dykasterii Kurii Rzymskiej, która zajmowałaby się świeckimi, ich działalnością apostolską w wymiarze ogólnokościelnym. Podkreślano potrzebę koordynacji działań różnych organizacji i stowarzyszeń świeckich na szczeblu ogólnokościelnym².

Uwzględniając powyższe propozycje, Sobór Watykański II nakazał przeprowadzić odnowę Kurii Rzymskiej, dostosowując jej strukturę i działanie do współczesnych potrzeb Kościoła i świata: „Ojcowie świętego Soboru wyrażają życzenie, by te dykasterie, które bezsprzecznie świadczyły ogromną pomoc Biskupowi rzymskiemu i pasterzom Kościoła, poddano nowej organizacji z większym przystosowaniem do wymagań czasu, krajów i obrządków, zwłaszcza gdy chodzi o ich liczbę, nazwę i uprawnienia i własny tryb postępowania oraz wzajemne uzgadnianie prac”³.

Jednym z ważnych elementów wspomnianej odnowy miało być przyznanie świeckim prawa uczestnictwa w pracach Kurii Rzymskiej. Nie chodzi tu tylko o funkcje pomocnicze, ale o rzeczywisty wpływ na sprawy Kościoła: „W końcu Ojcowie soborowi uważają, że będzie to wielce korzystne, jeśli te dykasterie dadzą więcej posłuchu ludziom świeckim, odznaczającym się cnotą, wiedzą i doświadczeniem, tak żeby i oni mieli odpowiedni udział w sprawach Kościoła”⁴. Nauczanie soborowe podejmuje także sprawę specjalnej dykasterii dla świeckich, zajmującej się ich apostołstwem w wymiarze ogólnokościelnym: „Przy Stolicy Apostolskiej należy ponadto utworzyć specjalny sekretariat, by służył pomocą apostołstwu świeckich i pobudził je do działania. Będzie on stanowił jakby centrum wyposażone w odpowiednie środki do przekazywania wiadomości o różnych inicjatywach ludzi świeckich. Sekretariat ma być również ośrodkiem badań nad współczesnymi problemami wyłaniającymi się w tej dziedzinie i służyć radą hierarchii i świeckim w zakresie dzieł apostolskich. W tym sekretariacie winny być reprezentowane różne ruchy i inicjatywy apostołstwa świeckich całego świata, przy czym powinni współpracować w nim ze świeckimi także kapłani i zakonnicy”⁵.

W okresie posoborowym dokonywano wielokrotnie reformy Kurii Rzymskiej poprzez różnorodne dokumenty kościelne⁶. Odnowa organów kurial-

¹ Por. *Acta et documenta Concilio Oecumenico Vaticano II apparando*. Series 1: *Antepaepa-ratoria*, Typis Poliglottis Vaticanis 1960—1961, t. II cz. 3 s. 191, t. II cz. 4 s. 240, t. III cz. 1 s. 511.

² Tamże, t. IV cz. 1/2 s. 157, t. II cz. 6 s. 350.

³ Dekret soborowy *Christus Dominus*, n. 9,2.

⁴ Tamże, n. 10, 3.

⁵ Dekret soborowy *Apostolicam actuositatem*, n. 26, 3.

⁶ Por. E. Szt a f r o w s k i, *Kuria Rzymska*, Warszawa 1981, s. 22—24.

nych stosownie do postulatów soborowych i do potrzeb współczesnego Kościoła nie była sprawą łatwą. Stąd reforma ta dokonywała się niejako etapami, tworzone nowe dykasterie, likwidowano nieprzydatne, a jeszcze innym nadawano nową strukturę⁷.

Wśród dokumentów, dokonujących w okresie posoborowym reformy Kurii Rzymskiej, istotne znaczenie posiada konstytucja apostolska papieża Pawła VI *Regimini Ecclesiae Universae* z 15 VIII 1967 r.⁸ Dokonała ona gruntownej odnowy organów kurialnych. Realizując przytoczony wyżej postulat soborowy o potrzebie powierzania świeckim różnych zadań w Kurii Rzymskiej, konstytucja postanowiła dopuścić ich do funkcji konsultorów: „We wszystkich dykasteriach są konsultorzy, mianowani przez papieża na pięciolecie z różnych części świata, tak spośród biskupów rezydencjalnych lub tytularnych, jak spośród duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, z osób rzeczywiście biegłych, odznaczających się cnotą, wiedzą i doświadczeniem, jak również, jeśliby tego doradzała sprawa podległa jakiejś dykasterii, spośród świeckich odznaczających się cnotą, wiedzą i doświadczeniem, zwłaszcza spośród wykładowców uniwersytetów”⁹. Przytoczona dyspozycja stawia świeckich obok biskupów i kapłanów wśród konsultorów, mających odegrać ważną rolę w pracach Kurii Rzymskiej. Wymagania im postawione są wysokie. Dotyczą one zarówno poziomu moralnego, jak i intelektualnego. Nie można się dziwić, że konstytucja, dopuszczając świeckich do funkcji kurialnych, czyni to dość ostrożnie, zastrzegając: „jeśliby tego doradzała sprawa podległa jakiejś dykasterii”. Mimo tych zastrzeżeń omawiane postanowienie konstytucji apostolskiej jest ważnym etapem w realizacji zarówno dezyderatów wysuniętych przed soborem, jak i wskazań soborowych.

Znaczenie dla Kościoła zadań spełnianych przez konsultorów podkreśla *Regulamin ogólny Kurii Rzymskiej*, zatwierdzony przez papieża Pawła VI 22 II 1968 r.¹⁰ Stwierdza on, że konsultorzy uczestniczą w zarządzie Kościołem: „W każdej dykasterii konsulta składa się z kolegium kompetentnych konsultorów, działającego i aktywnego. Swoją kwalifikowaną i sumienną pracą przyczynia się ona walnie do zarządu Kościołem”¹¹. Konsultorzy swoją pracę wykonują w ten sposób, że wyrażają opinię na podane im tematy, która zostaje następnie przekazana zebraniu plenarnemu. Do ich zadań należy także przygotowanie i opracowanie dokumentów. Ilekroć jakakolwiek dykasteria zamierza opublikować dokument, wówczas do jego opracowania winna zaangażować cały zespół konsultorów¹². Chociaż zespoły konsultorów należą do po-

⁷ Por. I. Gordon, *De curia Romana renovata. Renovatio „desiderata” et renovatio „facta” conferuntur*, „Periodica de Re Morali, Canonica, Liturgica” 58 : 1969 s. 59 — 116.

⁸ Konstytucja apostolska *Regimini Ecclesiae Universae*, AAS 59 : 1967 s. 886 — 928.

⁹ Tamże, s. 891.

¹⁰ *Regolamento generale della Curia Romana*, AAS 60 : 1968 s. 129 — 176.

¹¹ Tamże, art. 126 § 1.

¹² Por. tamże, art. 126 — 130.

szczególnych dykasterii kurialnych i podejmują działalność w ich ramach organizacyjnych, to jednak przysługuje im pewna autonomia instytucjonalna i możliwość odrębnego działania¹³. Na krótko przed wydaniem konstytucji *Regimini Ecclesiae Universae* (6 I 1967 r.) ukazało się *motu proprio* Pawła VI *Catholicam Christi Ecclesiam*, ustanawiające Radę Świeckich i Papieską Komisję Studiów „Iustitia et Pax”¹⁴. Obydwa te organy, w których świeccy spełniają ważną rolę, omówimy szczegółowo poniżej. Po wydaniu konstytucji *Regimini Ecclesiae Universae* była nadal kontynuowana reforma Kurii Rzymskiej. Ustanawiano nowe dykasterie. Wśród tych, które miały szczególne znaczenie dla świeckich, trzeba wymienić Papieską Radę Rodzin¹⁵, Papieską Radę ds. Kultury¹⁶ i Papieską Komisję ds. Apostolstwa Służby Zdrowia¹⁷.

Równoległe z działalnością Stolicy Apostolskiej, reformującą strukturę i działanie Kurii Rzymskiej, postępowały prace nad reformą *Kodeksu prawa kanonicznego*. Uwieńczone jego promulgowaniem 25 I 1983 r. Nowy *Kodeks* dostrzega potrzebę dalszej odnowy Kurii Rzymskiej, ale sprawę tę odsyła do ustawodawstwa specjalnego (por. kan. 360). Chociaż nowy *Kodeks* nie mówi bezpośrednio o roli wiernych świeckich w Kurii Rzymskiej, to jednak podając o nich ogólne normy, stwarza niejako podwaliny dla wspomnianych przepisów specjalnych. Na szczególną uwagę zasługują te kanony, które mówią o dopuszczeniu świeckich do współdziałania we władzy rządzenia i do otrzymywania urzędów kościelnych oraz do udziału w kościelnych organach doradczych różnych szczebli:

§ 1. Ci, którzy otrzymali święcenia, zdolni są do sprawowania — zgodnie z przepisami prawa — władzy rządzenia, która jest w Kościele z Bożego ustanowienia i nazywana jest również władzą jurysdykcji.

§ 2. W wykonywaniu tej władzy mogą współdziałać wierni świeccy zgodnie z przepisami prawa (kan. 129).

§ 1. Odpowiednio przygotowani świeccy są zdolni, by otrzymać od świętych pasterzy te urzędy kościelne i posługi, które wolno im piastować zgodnie z przepisami prawa.

§ 2. Świeccy odznaczający się odpowiednią wiedzą, roztropnością i uczciwością są zdolni do tego, by jako biegli lub doradcy świadczyli pomoc pasterzom Kościoła, także w Radach działających zgodnie z przepisami prawa (kan. 228).

Przytoczone normy nowego *Kodeksu* zaakceptowały wprowadzenie świeckich do Kurii Rzymskiej oraz stworzyły podstawy do dalszego powierzania świeckim zadań i funkcji w organach kościelnych również na szczeblu Stolicy Apostolskiej. Odnowa całego prawodawstwa kościelnego dokonana przez *Ko-*

¹³ Por. L. Cardia, *Il governo della Chiesa*, Bologna 1984, s. 113.

¹⁴ AAS 59 :1967 s. 25 — 28.

¹⁵ Jan Paweł II, *Motu proprio Familia a Deo instituta* (9 V 1981), AAS 73 : 1981 s. 441 — 444.

¹⁶ Jan Paweł II, *List do Kardynała Sekretarza Stanu* (20 V 1982), AAS 74 : 1982 s. 686 — 687.

¹⁷ Jan Paweł II, *Motu proprio Dolentium hominum* (11 II 1985), AAS 77 : 1985 s. 457 — 461.

deks z 1983 r. zakłada potrzebę dostosowania do niego także przepisów specjalnych o Kurii Rzymskiej, co, jak wspomnieliśmy, *Kodeks* wyraźnie sugeruje. Na potrzebę tę wskazuje także szybki rozwój wydarzeń w Kościele i w świecie, bogactwo różnych dziedzin życia religijnego, jakie wniosła realizacja Soboru Watykańskiego II, jak również ujawnienie się nowych problemów i trudności. W tym kontekście zaszła potrzeba nowej reformy Kurii Rzymskiej, aby jej strukturę i działanie lepiej dostosować do współczesnych potrzeb Kościoła i świata. Trzeba jeszcze dodać, że wszystkie dykasterie Kurii Rzymskiej są instytucjami pochodzenia czysto kościelnego, stąd mogą być przedmiotem wielorakich reform dokonywujących się w miarę rozwoju i zmiany czasów¹⁸.

Właściwe przeprowadzenie tej reformy domagało się należytego jej przygotowania. W tym celu papież Jan Paweł II powołał 12 listopada 1983 r. specjalną komisję, która zajęła się przygotowaniem schematu szczególnych przepisów o Kurii Rzymskiej¹⁹. Swoje prace rozpoczęła ona 9 II 1984 r. W ciągu niespełna dwu lat działania komisja przygotowała *Schemat prawa szczególnego o Kurii Rzymskiej*, który został przesłany do konsultacji różnym osobom i wspólnotom kościelnym, między innymi wszystkim konferencjom biskupim. Ponadto *Schemat* był przedmiotem rozważań plenarnego zebrania kardynałów w 1985 r. i nadzwyczajnego synodu biskupów w tymże roku. Nadesłane uwagi i wnioski rozpatrzyła specjalnie powołana komisja kardynałów²⁰. Poprawiony *Schemat* został przedstawiony Papieżowi, który go gruntownie przestudiował i uzupełnił, a następnie 28 czerwca 1988 r. wobec zebranych na konsystorzku kardynałów ogłosił jako nową konstytucję apostolską *Pastor bonus*.

OGÓLNE ZASADY KONSTYTUCJI *PASTOR BONUS* DOTYCZĄCE UDZIAŁU ŚWIECKICH W PRACACH KURII RZYMSKIEJ

Konstytucja apostolska *Pastor bonus* składa się z dwóch zasadniczych części: pierwszą stanowi obszerny wstęp o charakterze teologicznym, ukazujący eklezjologiczny aspekt istnienia i działania Kurii Rzymskiej; drugą — normy prawne. Cały dokument, a zwłaszcza wspomniany wstęp teologiczny, ukazuje Kurię Rzymską jako sprawne i skuteczne narzędzie duszpasterzowania, służące Biskupowi Rzymskiemu w spełnianiu urzędu Najwyższego Pasterza. Nowa konstytucja o Kurii Rzymskiej zamierza ukształtować ją jako organ służebny, służący Biskupowi rzymskiemu, a poprzez niego całemu Ludowi Bożemu, poniekąd całej ludzkości, jak to trafnie określił Sobór Watykański II: „Urząd zaś

¹⁸ Por. A. Abate, *De Curia Romana*, [w:] *Commento al Codice di diritto canonico*, ed. P. V. Pinto, Roma 1985, s. 214.

¹⁹ Komisji tej przewodniczył kard. Aurelio Sabattani.

²⁰ Por. *Schema legis peculiaris de Curia Romana*, Typis Polyglottis Vaticanis 1985, s. 3 — 4; *Pastor bonus*, n. 6 (s. 848 — 849).

ten, który Pan powierzył pasterzom Ludu swego, jest prawdziwą służbą wymownie nazwaną w Piśmie św. 'diakonią' czyli posługiwaniem"²¹.

Posługiwanie Kurii Rzymskiej, jej diakonia, ma służyć zbawieniu dusz. Jej posługiwanie to posługa zbawienia, to niesienie pomocy całemu Ludowi Bożemu w jego pielgrzymowaniu do zbawienia²². W tym zbawczym posługiwaniu biorą udział wierni świeccy — mężczyźni i kobiety, którzy dzięki sakramentom chrztu i bierzmowania spełniają sobie właściwe zadania apostołskie, uczestnicząc w duszpasterskim dziele Kurii Rzymskiej²³.

Wszyscy pracujący w Kurii Rzymskiej wykonują służbę prawdziwie kościelną, naznaczoną charakterem duszpasterskim, uczestnicząc w powszechnej misji Biskupa Rzymskiego²⁴. O pastoralnych i apostołskich zadaniach świeckich pracujących w Kurii Rzymskiej, o ich obowiązkach i prawach mówi specjalny aneks II dołączony do konstytucji *Pastor bonus*, odwołujący się do listu papieża Jana Pawła II z dnia 20 listopada 1982 r. do kardynała sekretarza stanu o znaczeniu pracy świeckich dla Stolicy Apostolskiej²⁵.

Celem obecnej reformy Kurii, wprowadzającej w jej bramy w szerokim zakresie świeckich, jest uczynienie z niej jeszcze jaśniejszego i doskonalszego obrazu Kościoła powszechnego²⁶. Poszerzając tę myśl, można stwierdzić, że Kuria Rzymska jest w jakimś sensie reprezentacją całego Ludu Bożego. Nie jest to reprezentacja w sensie ścisłym, ale przecież w jej szeregach znajdują się przedstawiciele wszystkich stanów Ludu Bożego. Rekrutują się oni ze wszystkich narodów należących do Kościoła i mają za zadanie zarządzać potrzebom duchowym wszystkich wiernych.

Normy ogólne konstytucji *Pastor bonus* stanowią, że Kuria Rzymska składa się z dykasterii i instytutów. Do dykasterii należą: Sekretariat Stanu, kongregacje, trybunały, rady i urzędy, zaś instytuty są następujące: Zarząd Domu Papieskiego i Papieski Urząd Celebracji Liturgicznych²⁷. Pracami każdej dykasterii kieruje prefekt-kardynał lub przewodniczący-arcybiskup, a w jej skład wchodzi zespół członków, zespół konsultorów oraz odpowiednia ilość urzędników. Każda dykasteria posiada również sekretarza²⁸.

Konstytucja *Pastor bonus* dopuszcza do udziału w zespołach członków dykasterii Kurii Rzymskiej nie tylko kardynałów i biskupów, lecz również prezbiterów, zakonników i świeckich. W zależności od natury i zadań danej dykaste-

²¹ Konstytucja soborowa *Lumen gentium*, n. 24.

²² Por. *Pastor bonus*, n. 12 (s. 856).

²³ Tamże, n. 9 (s. 852 — 853).

²⁴ „Eorum omnium actuositas, qui apud Romanam Curiam ceteraque Sanctae Sedis instituta operentur, verum ecclesiale est servitium, indole pastorali signatum, prouti in universali Romani Pontificis missione participatio, summa cum officii conscientia atque cum animo serviendi ab omnibus praestandum” (tamże, n. 33).

²⁵ AAS 80 : 1988 s. 913 — 930.

²⁶ *Pastor bonus*, n. 5 (s. 847).

²⁷ Por. tamże, art. 1 — 2.

²⁸ Tamże, art. 3.

rii mogą świeccy być jej członkami, z tym, że nie mogą uczestniczyć w aktach władzy rządzenia, przyznanej dykasteriom, albowiem ona jest zarezerwowana tylko tym członkom, którzy posiadają święcenia²⁹.

Przytoczone normy zawierają ważną nowość, jako że wprowadzają świeckich do uczestnictwa w pracach zespołów członków poszczególnych organów Kurii Rzymskiej. Dotychczasowe normy konstytucji *Regimini Ecclesiae Universae* zezwalały im tylko na uczestnictwo w zespołach konsultorów. Obecna konstytucja jest krokiem naprzód. Wprawdzie uzależnia ona ich udział od charakteru i zadań poszczególnej dykasterii, to jednak takie zastrzeżenie wydaje się słuszne. Są bowiem dykasterie, w których udział świeckich byłby mało przydatny, np. Kongregacja dla Biskupów, a są takie, gdzie ich uczestnictwo będzie bardzo owocne, np. Papieska Rada Świeckich czy Papieska Rada Rodzin.

Świeccy zostali wyłączeni z bezpośredniego udziału we władzy rządzenia, spełnianej przez Kurię Rzymską. W oparciu o ogólne zasady konstytucji *Pastor bonus* można znaleźć na to uzasadnienie. Udział świeckich we władzy jurysdykcyjnej w Kościele, tak żywo dyskutowany w okresie odnowy *Kodeksu prawa kanonicznego*, jest nadal sprawą otwartą. Była ona także dyskutowana w związku z VII Zwyczajnym Synodem Biskupów z 1987 r. poświęconym powołaniu i posłannictwu świeckich w Kościele i świecie. Właśnie ów synod podkreślił, jak ważne zadania apostolskie stoją przed świeckimi w Kościele i świecie. O nie winni oni się zatroszczyć. Nie jest to jednak wykonywanie władzy rządzenia w Kościele. W tym świetle można zrozumieć zarezerwowanie aktów jurysdykcyjnych Kurii Rzymskiej tylko duchownym. Nie jest to zatem próba ograniczania świeckich i odbierania im kompetencji, ale zwrócenie uwagi na spełnianie właściwych im zadań. Poza tym uczestnicząc w pracach takich czy innych dykasterii w charakterze członków czy konsultorów, przygotowują świeccy decyzje, które następnie stają się przedmiotem kościelnej władzy rządzenia. Podane uzasadnienie jest przekonujące w odniesieniu do większości dykasterii. Wydaje się ono niewystarczające odnośnie do dykasterii typowych dla świeckich.

Konstytucja *Pastor bonus* powtarza normę o dopuszczeniu świeckich do udziału w pracach zespołów konsultorów poszczególnych dykasterii. Winni oni odznaczać się wiedzą i roztropnością oraz, w miarę możliwości, pochodzić z różnych krajów świata. Konsultorzy spełniają swoje zadanie w dwojaki sposób: albo otrzymują pewną kwestię do indywidualnego opracowania i przekazania opinii na piśmie, albo zbierają się razem, aby kolegalnie wyrazić swoje zdanie³⁰. Wydaje się, że norma konstytucji *Regimini Ecclesiae Universae*, dopuszczająca świeckich do grona konsultorów Kurii Rzymskiej, została spraw-

²⁹ Por. tamże, art. 3 § 2, art. 7.

³⁰ Por. tamże, art. 8, 12.

dzona przez dwudziestoletnią praktykę i dlatego została w obecnej konstytucji ponowiona i to w szerszym zakresie, albowiem nie powtarza ona zastrzeżenia, iż świeckich należy mianować konsultorami tam, gdzie doradza sprawa podległa jakiejś dykasterii³¹.

Sprawne funkcjonowanie poszczególnych organów Kurii Rzymskiej wymaga zaangażowania w ich pracę odpowiedniej liczby kwalifikowanych urzędników: „Urzędnicy mają się rekrutować z wiernych, duchowych lub świeckich, odznaczających się cnotami, roztropnością, znajomością spraw i odpowiednią wiedzą, wykazaną przez studia uwieńczone tytułami, powołanych — o ile to możliwe — z różnych części świata, tak aby Kuria wyrażała powszechny charakter Kościoła. Zdarność kandydatów trzeba sprawdzić przy pomocy egzaminów lub innych odpowiednich sposobów”³². Świeccy zatem są upoważnieni do spełniania różnych urzędów w dykasteriach kurialnych. Można przypuszczać, że regulaminy kurialne omówią szczegółowo sprawę angażowania świeckich jako urzędników Kurii Rzymskiej. Konstytucja akcentuje dwa momenty: pierwszy — to należyte przygotowanie potwierdzone tytułami naukowymi i egzaminami, drugi — to udział świeckich z różnych krajów świata, aby Kuria Rzymska na swój sposób była obrazem powszechności Kościoła. Członków zespołu konsultorów i wyższych urzędników poszczególnych dykasterii mianuje Papież na okres pięciu lat, pozostałych pracowników jej prefekt lub przewodniczący³³.

Konstytucja *Pastor bonus*, dopuszczając świeckich w szerokim wymiarze do uczestnictwa w działalności Kurii Rzymskiej, stawia im wysokie wymagania intelektualne, a więc należyte wykształcenie, doświadczenie, roztropność oraz odpowiednie kwalifikacje moralne. Nowa struktura i nowe zadania nakreślone w konstytucji *Pastor bonus* ukazują Kurię Rzymską jako organizm prowadzący działalność duszpasterską i apostołską pod zwierzchnictwem Biskupa Rzymskiego. W tym względzie na szczególną uwagę zasługuje pierwsza część konstytucji, czyli wstęp teologiczny. Po raz pierwszy w dokumentach kościelnych tak szeroko został podany aspekt eklezjologiczny Kurii Rzymskiej. W duszpasterstwie i apostołstwie Kurii Rzymskiej uczestniczą także wierni świeccy mający w Kurii do spełnienia własne zadania, tak jak je przedstawił Sobór Watykański II, posoborowe nauczanie Kościoła, jak również VII Zwyczajny Synod Biskupów. Zreformowana Kuria Rzymska łączy w swe szeregi świeckich, a równocześnie sprawy, którymi się zajmuje, w dużo większym stopniu niż dotychczas będą dotyczyły świeckich. Pod tym względem szczególną rolę odgrywa Papieska Rada Świeckich.

³¹ Por. konstytucję apostołską *Regimini Ecclesiae universae*, n. 5 (s. 891).

³² *Pastor bonus*, art. 9.

³³ Tamże, art. 5.

PAPIESKA RADA ŚWIECKICH

Papieska Rada Świeckich zajmuje szczególne miejsce wśród organów Stolicy Apostolskiej z tego powodu, że konstytucja *Pastor bonus* wymienia ją na pierwszym miejscu wśród papieskich rad, oraz dlatego, że stała się ona urzędywistnieniem postulatów Soboru Watykańskiego II na obecnym etapie rozwoju Kościoła, a zwłaszcza jego nauki o laikacie. Warto zatem pokrótce prześledzić jej genezę, strukturę i zadania. Jak już wspomnieliśmy, soborowy dekret o apostołstwie świeckich postulował powołanie organu Stolicy Apostolskiej zajmującego się apostołstwem świeckich w wymiarze ogólnokościelnym³⁴. Pierwszym aktem prawnym realizującym ten postulat było wspomniane *motu proprio* papieża Pawła VI *Catholicam Christi Ecclesiam*, które ustanowiło dwie instytucje: Radę Świeckich i Papieską Komisję Studiów „Iustitia et Pax”. Zgodnie z zamierzeniem dokumentu papieskiego Rada Świeckich była ustanowiona tymczasowo (*ad experimentum*). Strukturalnie była złączona z Papieską Komisją Studiów „Iustitia et Pax”, albowiem obie instytucje miały wspólne kierownictwo, chociaż posiadały odrębne sekretariaty. Rada Świeckich była ustanowiona jako organ doradczo-informacyjny, mający głównie służyć swymi radami Stolicy Apostolskiej w zakresie apostołskiej działalności świeckich oraz gromadzić informację o świeckich na użytek Kurii Rzymskiej i hierarchii kościelnej³⁵.

Po blisko dziesięciu latach eksperymentalnej działalności Rady Świeckich papież Paweł VI przeprowadził jej gruntowną reformę poprzez *motu proprio Apostolatus peragendi* (10 XII 1976). Dokument papieski postanowił nadać Radzie nową, stałą i znakomitszą formę oraz zmienił jej nazwę na Papieską Radę Świeckich (*Pontificium Concilium pro Laicis*).

Dzięki tej reformie Papieska Rada Świeckich stała się niezależnym, samodzielnym i odrębnym organem Kurii Rzymskiej. Pracami Rady kierował przewodniczący kardynał, który rezydował w Rzymie. Był on wspomagany przez sekretarza i podsekretarza. Do współpracy z przewodniczącym był powołany zespół prezydialny, w skład którego wchodziło trzech kardynałów oraz sekretarz Rady. Do Rady byli powoływani członkowie z różnych krajów świata. Byli to biskupi, kapłani i świeccy. Większość członków mieli stanowić świeccy. Rada korzystała z pomocy konsultorów, powoływanych z urzędu lub mianowanych.

Kompetencje i zadania zreformowanej Papieskiej Rady Świeckich zostały znacznie poszerzone. Powierzono jej całokształt spraw związanych z apostołstwem świeckich w Kościele i z dyscypliną świeckich jako takich. Odtąd stała się ona nie tylko organem doradczo-informacyjnym, lecz także otrzymała

³⁴ Por. dekret soborowy *Apostolicam actuositatem*, n. 26.

³⁵ Por. *motu proprio Catholicam Christi Ecclesiam*, AAS 59 : 1967 s. 25 — 28.

uprawnienia do kierowania apostołstwem świeckich w Kościele i do załatwiania wielu spraw z tym związanych, np. mogła załatwiać sprawy dotyczące apostołskich organizacji i zespołów świeckich o zakresie międzynarodowym, pobożnych stowarzyszeń, trzecich zakonów, rad duszpasterskich itp. W załatwieniu jednak wielu spraw Papieska Rada Świeckich była uzależniona od kongregacji³⁶. Warto przytoczyć niektóre szczegółowe zadania Papieskiej Rady Świeckich:

3. Załatwiać wszystkie sprawy dotyczące:

- zespołów świeckich zajmujących się apostołstwem w skali międzynarodowej lub krajowej, z zachowaniem kompetencji Papieskiego Sekretariatu Stanu;
  - związków stowarzyszeń katolickich, których zadaniem jest apostołstwo świeckich, jak również rozwój życia duchowego — z zachowaniem prawa Kongregacji Ewangelizowania Narodów w odniesieniu do stowarzyszeń mających na uwadze działalność misyjną;
  - pobożnych stowarzyszeń (to jest arcybractw, bractw, pobożnych związków i wszelkiego rodzaju sodalicyj), po porozumieniu się z Kongregacją Zakonów i Instytutów Świeckich, gdy idzie o stowarzyszenia erygowane przez rodzinę zakonną lub instytut świecki;
  - trzecich zakonów świeckich, ale tylko w tych sprawach, które wiążą się z działalnością apostołską, a więc z zachowaniem kompetencji Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich w odniesieniu do pozostałych spraw;
  - stowarzyszeń obejmujących duchownych i świeckich z zachowaniem jednak kompetencji Kongregacji Spraw Duchowieństwa, gdy idzie o zachowanie powszechnych przepisów Kościoła.
4. Z własnej inicjatywy popierać czynną współpracą świeckich w dziedzinach: katechetycznej, liturgicznej, sakramentalnej, szkolnej i innych podobnych, nawiązując w tym współpracę z różnymi dykasteriami Kurii Rzymskiej zajmującymi się tymi samymi sprawami.
5. Czuwać nad tym, aby święcie przestrzegano przepisów dotyczących osób świeckich i rozstrzygać na drodze administracyjnej spory dotyczące świeckich.
6. Działając w ścisłym porozumieniu z Kongregacją Spraw Duchowieństwa czuwać nad sprawami dotyczącymi rad duszpasterskich, na szczeblu parafialnym i diecezjalnym, w ten sposób, by świeccy zostali włączeni wszechstronnie w sprawy duszpasterskie³⁷.

Nietrudno zauważyć, że Papieskiej Radzie Świeckich został powierzony do załatwiania szeroki wachlarz spraw, jednakże w wielu wypadkach miała ona spełnić tylko funkcje doradcze, a ostateczne podjęcie decyzji należało do innej kongregacji. Stąd też Papieska Rada nadal zachowała swój profil doradczy, chociaż uzyskała już dość liczne kompetencje wykonawcze i administracyjne.

Zreformowana Papieska Rada Świeckich prowadziła ożywioną wieloaspektową działalność. Trzeba wspomnieć o owocnej pracy Komitetu ds. Rodziny, który w ramach Papieskiej Rady uformował się w niezależny organ Kurii Rzymskiej — Papieską Radę Rodzin³⁸. Systematycznie odbywane zebrania plenarne Papieskiej Rady Świeckich były okazją do omówienia ważnych problemów dotyczących życia i działalności świeckich, np. formacja i życie duchowe.

³⁶ Por. motu proprio *Apostolatus peragendi*, AAS 61 : 1976 s. 696 — 700.

³⁷ Tamże, s. 698 — 99.

³⁸ Motu proprio *Familia a Deo instituta*, AAS 73 : 1981 s. 441 — 444.

we świeckich, współpraca duchownych i świeckich w Kościele, rola świeckich w parafii i diecezji³⁹.

Wśród wielu inicjatyw Papieskiej Rady Świeckich trzeba wymienić spotkania organizowane przez nią w podrzymskiej miejscowości Rocca di Papa, które gromadziły przedstawicieli różnorodnych ruchów i stowarzyszeń świeckich z całego świata. Tego typu spotkania-sympozja miały za cel ukazać prymat duchowych wartości we współczesnym, zmaterializowanym świecie. Duchowość świeckich ukształtowana w oparciu o zasady ewangeliczne w różnych ruchach i stowarzyszeniach ma służyć ewangelizacji w Kościele i świecie. Mają oni działać w świecie, sami nie będąc ze świata. Wspomniane sympozja, na które składały się referaty, dyskusje, wspólna modlitwa, uczestnictwo w liturgii, jak również przemówienia Ojca św. i kardynałów miały wielkie znaczenie dla właściwego uprofilowania różnych ruchów i stowarzyszeń świeckich⁴⁰.

Symposium, które odbyło się w Rocca di Papa od 18 — 20 VI 1983 r. było poświęcone problematyce zadań kapłanów w działalności organizacji, stowarzyszeń i ruchów świeckich. Poruszono wówczas zagadnienie szczególnej współpracy duchowieństwa i świeckich⁴¹. Symposium to nawiązało do obszernego i ważnego dokumentu wydanego przez Radę w 1981 r. pod tytułem: *Kapłani w stowarzyszeniach wiernych świeckich*. Dokument całościowo omawia rolę i charakter duszpasterskiej posługi kapłanów w różnych apostołskich stowarzyszeniach świeckich⁴². Jest on rozwinięciem następującej wytycznej Soboru Watykańskiego II: „Należy starannie dobierać kapłanów odpowiednich i dobrze przygotowanych do pomocy w różnych formach apostołstwa świeckich. Ci zaś, którzy oddają się tej posłudze na podstawie misji otrzymanej od hierarchii, są jej przedstawicielami w swej działalności duszpasterskiej. Niech troszczą się o należyte ustosunkowanie się świeckich do hierarchii, zachowując zawsze wierność duchowi i nauce Kościoła. Niech zabiegają usilnie o pielęgnowanie życia duchowego i zmysłu apostołskiego w stowarzyszeniach katolickich powierzonych swej pieczy; niech w działalności apostołskiej służą im mądrą radą i popierają inicjatywy. Prowadząc ze świeckimi ciągły dialog, niech pilnie szukają nowych metod celem zapewnienia obfitszych owoców pracy apostołskiej; niech rozwijają ducha jedności zarówno w samym stowarzyszeniu, jak i między nim a innymi”⁴³. Przytoczony cytat stanowi niejako treść wspomnianego dokumentu.

Papieska Rada Świeckich czynnie włączyła się w ważne akcje międzynaro-

³⁹ Por. J. Michalik, *Apostolstwo laikatu, czy posługiwanie świeckich*, „Communio” 5 : 1985 nr 5 s. 54.

⁴⁰ *Laienspiritualität*, „Dokumentationsdienst” (Pontificium Consilium pro Laicis) 7 : 1981 ss. 116.

⁴¹ *Associazioni di laici*. Rocca di Papa Roma 18 — 23 VI 1983, E Civitate Vaticana (Pontificium Consilium pro Laicis) 1983, s. 152.

⁴² Por. *Priester in Laienvereinigungen. Sein und Sendung*, E Civitate Vaticana (Pontificium Consilium pro Laicis) 1981, ss. 56.

⁴³ Dekret soborowy *Apostolicam actuositatem*, n. 25, 2.

dowe ogłoszone przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Przykładem tego jest uczestnictwo w Międzynarodowym Roku Ludzi Niepełnosprawnych, którym był rok 1981. Rada zorganizowała wówczas specjalny program spotkań z udziałem osób niepełnosprawnych, w ramach którego odbywały się pielgrzymki i wykłady. Prowadzili je specjaliści z różnych dziedzin. Chodziło o uwrażliwienie ogółu na problem osób niepełnosprawnych. Został również opublikowany w dniu 4 III 1981 r. specjalny dokument Stolicy Apostolskiej. Zwrócono się w nim do tych wspólnot, które służą niepełnosprawnym. Dokument podaje prawa, jakimi winni się oni cieszyć w społeczeństwie oraz praktyczne sposoby ich realizowania⁴⁴. Podobnie w ogłoszonym przez ONZ roku 1985 — Międzynarodowym Roku Młodzieży — Papieska Rada Świeckich zaznaczyła swój udział. Podjęto wiele inicjatyw o charakterze ogólnokościelnym, aby młodzież całego świata przybliżyć Chrystusa i Kościół.

Wymieniając ważniejsze dokonania Papieskiej Rady Świeckiej, nie można pominąć zjazdów i kongresów przez nią zorganizowanych. Na uwagę zasługuje zjazd przedstawicieli biskupów, kapłanów i świeckich w Yaounde od 5 — 10 stycznia 1982 r. Odbył się on na kontynencie afrykańskim, a jego głównym tematem było powołanie świeckich. W czasie zjazdu opracowano projekt utworzenia ogólnofrykańskiego sekretariatu ds. świeckich. Jednym z osiągnięć zjazdu było skierowanie apelu do wszystkich świeckich i do całego Ludu Bożego Afryki, wzywające go do solidarności i współpracy wszystkich Afrykańczyków nad rozwojem i umacnianiem życia według zasad Ewangelii⁴⁵.

Szczególnie intensywne działanie Papieskiej Rady Świeckich zaznaczyło się w okresie przygotowania do VII Zwyczajnego Synodu Biskupów, jak to już wspominaliśmy, poświęconego powołaniu i posłannictwu ludzi świeckich w Kościele i świecie. Dnia 19 maja 1984 r. na spotkaniu Ojca św. Jana Pawła II z członkami sekretariatu synodu zapadła decyzja o jego problematyce. Ojciec św. powiedział wówczas: „W rzeczy bowiem samej posłannictwo całego Ludu Bożego posiada znaczenie podstawowe dla życia Kościoła i dla jego posługiwania, jakie Kościół zgodnie ze swym powołaniem ma nieść światu ludzi oraz światu rzeczywistości doczesnych”⁴⁶.

Wkrótce potem opublikowano „Lineamenta” czyli zarys Problematyki synodu, wzywając świeckich, aby włączyli się w jego przygotowanie⁴⁷. Papieska Rada wydatnie włączyła się w przygotowanie dokumentu roboczego synodu, opublikowanego w roku 1987⁴⁸. W dniach od 21 — 25 maja 1987 r., a więc kilka

⁴⁴ *Die Kirche und das internationale Jahr der Behinderten* „Dokumentationsdienst” (Pontificium Consilium pro Laicis) 8 : 1981 ss. 69.

⁴⁵ *Treffen von Bischöfen, Priestern und Laien*. Yaounde 1982, „Dokumentationsdienst” (Pontificium Consilium pro Laicis) 11 — 12 : 1983 ss. 300.

⁴⁶ AAS 76 : 1984 s. 784.

⁴⁷ *De vocatione et missione laicorum in Ecclesia et in mundo viginti annis a Concilio Vaticano II elapsis*. *Lineamenta*, E Civitate Vaticana 1985, n. 3.

⁴⁸ *De vocatione et missione laicorum in Ecclesia et in mundo viginti annis a Concilio Vaticano II elapsis*. *Instrumentum laboris*, E Civitate Vaticana 1987, ss. 139.

miesiący przed rozpoczęciem synodu, Papieska Rada urządziła dla przedstawicieli laikatu całego Kościoła międzynarodową konsultację na temat: *Nowa ewangelizacja dla zbudowania nowego społeczeństwa*⁴⁹. Konsultacja ta bezpośrednio przygotowywała świeckich do udziału w VII Synodzie Biskupów. Przed synodem opublikowała ona dokument pod tytułem *Formacja świeckich*⁵⁰, który został włączony do materiałów VII Synodu Biskupów. Przygotowania i przebieg VII Synodu Biskupów dokonywały się równolegle z przygotowaniem konstytucji o reformie Kurii Rzymskiej. Stąd można wnioskować, że problematyka dyskutowana na synodzie miała wpływ na postanowienia konstytucji dotyczące świeckich, a zwłaszcza na kształt i zadania Papieskiej Rady Świeckich.

Papieska Rada Świeckich rozpoczyna dość długi katalog papieskich rad, których liczba wynosi dwanaście. Wszystkie papieskie rady należą do dykasterii Kurii Rzymskiej, które są między sobą równe pod względem prawnym⁵¹. Stąd Papieska Rada Świeckich jest autonomiczna, jest pełnoprawną dykasterią Kurii Rzymskiej, zrównaną prawnie z innymi organami Stolicy Apostolskiej. Jej struktura jest podobna do struktury innych dykasterii. A więc pracami Rady kieruje kardynał prefekt, któremu pomaga sekretarz. W jej skład wchodzi zespół członków. Winni oni być przede wszystkim świeccy, zajmujący się różnymi dziedzinami apostołstwa⁵². Następnie do Rady wchodzi zespół konsultorów, także przede wszystkim świeckich, odznaczających się wiedzą i roztropnością⁵³. Specyfiką struktury Papieskiej Rady Świeckich jest działający w niej zespół prezydialny, składający się z kardynałów i biskupów oraz współpracujący z przewodniczącym⁵⁴. Zadaniem zespołu prezydialnego jest podejmowanie aktów dotyczących wykonywania kościelnej władzy rządzenia, do której świeccy, jak to wspominaliśmy wyżej, nie są dopuszczeni. Zastanawia, dlaczego konstytucja w art. 132 mówi, że zespół prezydialny wspiera przewodniczącego, skoro wcześniej, w art. 3, kardynałów kierujących dykasteriami nazywa prefektami, a przecież Papieską Radą Świeckich kieruje kardynał. Należy przypuszczać, że jest to niekonsekwencja terminologiczna. W pracach Rady biorą jeszcze udział różne grupy urzędników duchownych i świeckich w zależności od potrzeb⁵⁵.

Papieska Rada Świeckich kieruje, programuje, popiera i koordynuje apostołską działalnością świeckich w wymiarze Kościoła powszechnego. W jej kompetencji leży załatwianie wszystkich spraw dotyczących życia chrześcijańskiego świeckich jako takich: „Rada jest kompetentna do załatwiania tych

⁴⁹ *Une nouvelle evangelisation pour la construction d'une nouvelle société*, „Service de Documentation” (Pontificium Consilium pro Laicis) 18 : 1984 s. 154.

⁵⁰ *La formazione dei laici*, Città del Vaticano (Pontificio Consiglio per i Laici) 1987, ss. 57.

⁵¹ Por. *Pastor bonus*, art. 2.

⁵² Por. tamże, art. 3, 132.

⁵³ Por. tamże, art. 3, 8.

⁵⁴ Por. tamże, art. 132.

⁵⁵ Por. tamże, art. 9.

spraw Stolicy Apostolskiej, które dotyczą rozwoju i koordynacji apostołstwa świeckich oraz mają na uwadze życie chrześcijańskie świeckich jako takich”⁵⁶.

Do szczegółowych zadań Rady należy pobudzanie i podtrzymywanie świeckich w tym, aby uczestniczyli we właściwy sobie sposób w życiu i misji Kościoła, aby wypełniali swoje szczególne zadanie: przepojenia duchem Ewangelii porządku rzeczy doczesnych. Zadanie to winni spełniać indywidualnie lub zrzeszeni w stowarzyszenia. Kierowanie stowarzyszeniami wiernych świeckich należy do Papieskiej Rady, która je eryguje i zatwierdza ich statuty uwzględniając kompetencję Sekretariatu Stanu. Jeśli chodzi o trzecie zakony świeckie to rada zajmuje się tylko ich działalnością apostołską. Zajmuje się ona następnie współpracą świeckich w dziedzinie katechizacji i liturgii, ich uczestnictwem w szafowaniu świętymi sakramentami, w spełnianiu dzieł miłości i miłosierdzia oraz rozwoju społecznego. Kieruje także międzynarodowymi spotkaniami związanymi z apostołstwem świeckim⁵⁷. Szczegółowo procedurę działania Rady, sposób załatwiania spraw ustali jej specjalny regulamin⁵⁸.

Wykaz szczegółowych zadań Rady wskazuje na jej szerokie kompetencje w sprawach dotyczących wiernych świeckich, ich apostołstwa i działalności kościelnej. Otrzymuje ona wyłączne kompetencje do zajmowania się tym, co stanowi właściwe uczestnictwo świeckich w życiu i posłannictwie Kościoła, a co Sobór Watykański II nazwał odnową porządku doczesnego w duchu Ewangelii. Szczególnie ważne są jej uprawnienia w sprawach różnorodnych organizacji i stowarzyszeń świeckich oraz ich międzynarodowych inicjatyw apostołskich. Wszystko to załatwia Rada samodzielnie. Porównując kompetencje Papieskiej Rady Świeckich, przyznaje jej przez motu proprio *Apostolatus peragendi*, z jej uprawnieniami, przyznanymi przez konstytucję *Pastor bonus*, można zauważyć podobieństwo, ale również są różnice, głównie w przyznaniu Radzie możliwości samodzielnego załatwiania powierzonych jej spraw. Ukształtowana obecnie Papieska Rada Świeckich jawi się jako organ wykonawczo-doradczy wyposażony w szerokie kompetencje i kierujący apostołstwem i duszpaństwem świeckich w Kościele. Podobnie jak inne dykasterie może ona w poszczególnych wypadkach wydawać ustawy powszechne obowiązujące po ich zatwierdzeniu przez Papieża⁵⁹.

W pierwotnych projektach obecnej reformy Kurii Rzymskiej proponowano, aby Papieską Radę Świeckich przekształcić w Kongregację ds. Apostołstwa Świeckich (*Congregatio de Laicorum Apostolatu*)⁶⁰. Zamiar powołanej komisji przygotowującej projekt był następujący: duchowni i zakonnicy mają swoje kongregacje, konsekwentnie należałoby utworzyć także kongregację

⁵⁶ Tamże, art. 131.

⁵⁷ Por. tamże, art. 133 — 134.

⁵⁸ Por. tamże, art. 37 — 38.

⁵⁹ Por. tamże, art. 18.

⁶⁰ *Schema legis peculiaris de Curia Romana...*, art. 77 — 81.

dla świeckich. Wydaje się, że propozycja ta została zaniechana dlatego, aby zachować i ochronić „świecki” charakter dykasterii, zajmującej się problematyką świeckich w wymiarze ogólnokościelnym. Chodziło o to, aby w działalności dykasterii, zajmującej się świeckimi, uczestniczyli przede wszystkim świeccy. W wypadku przekształcenia Rady Świeckich w kongregację, siłą rzeczy — taka jest bowiem struktura kongregacji — główna rola w niej przypadłaby kardynałom i biskupom. Chcąc ustrzec Radę przed jej sklerykalizowaniem, zgodnie z wytycznymi VII Synodu Biskupów zostawiono ją jako taką, przyznając jej jednak odpowiednie kompetencje.

UDZIAŁ ŚWIECKICH W INNYCH RADACH PAPIESKICH

Świeccy mają ważną rolę do spełnienia w następujących radach:

- Papieska Rada Rodzin
- Papieska Rada ds. Sprawiedliwości i Pokoju
- Papieska Rada „Cor Unum”
- Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych
- Papieska Rada ds. Apostolstwa Służby Zdrowia
- Papieska Rada ds. Kultury
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu

Dokonajmy teraz syntetycznego omówienia poszczególnych rad:

Papieska Rada Rodzin

Papieska Rada Rodzin została ustanowiona w dniu 9 V 1981 r. przez papieża Jana Pawła II⁶¹. Powołanie jej było niewątpliwie skutkiem V Zwyczajnego Synodu Biskupów, poświęconego problematyce rodziny chrześcijańskiej, trwającego od 26 września do 25 października 1980 r. Uznano, że dotychczasowy organ: Radę Rodziny (Consilium de Familia), zajmujący się sprawami rodziny i działający w ramach Papieskiej Rady Świeckich trzeba usamodzielnic i nadać mu nową strukturę⁶².

Konstytucja *Pastor bonus* udoskonaliła dotychczasową strukturę Papieskiej Rady Rodzin, wyznaczyła jej cele i sprecyzowała zadania, pozostawiając nadal jej charakter doradczo-informacyjno-studyjny oraz powierzając pewne uprawnienia wykonawcze⁶³. Papieską Radą Rodzin kieruje kardynał prefekt, którego wspomaga zespół prezydialny składający się z biskupów. W skład

⁶¹ Por. wyżej przepis 38.

⁶² Szerzej na temat genezy, struktury i zadań Papieskiej Rady Rodziny por.: J. Dyduch, *Papieska Rada ds. Rodziny*, „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” 119 : 1981 s. 246 — 251.

⁶³ *Pastor bonus*, art. 139 — 141.

Rady wchodzi przede wszystkim świeccy, mężczyźni i kobiety, zwłaszcza małżonkowie, których powołuje się z różnych części świata⁶⁴. Przytoczona dyspozycja ogólnie określa strukturę Rady. Pozostałe dyspozycje na ten temat znajdują się w normach ogólnych konstytucji i zostaną uzupełnione regulaminem sporządzonym w oparciu o dotychczasową praktykę i doświadczenia. Obecność świeckich w działalności tego organu jest nieodzowna.

Rada ustanowiona jest w tym celu, aby zajmować się duszpasterstwem rodzin, głosić, popierać i bronić ich praw oraz godności w Kościele i społeczności cywilnej, aby lepiej i skuteczniej zdołały one wykonać właściwe im zadania⁶⁵. Stąd też Rada ma roztoczyć troskę nad wszystkimi rodzinami, ma stanąć w obronie praw i godności wszystkich rodzin świata. Zasady nauczania Kościoła na temat rodziny są skierowane do całej ludzkości, gdyż rodzina jest dobrem ogólnoludzkim. Dobro to współcześnie jest zagrożone z wielu stron, albowiem wieloraki kryzys dotknął rodzinę. Obrona zagrożonej rodziny jest zadaniem całej społeczności ludzkiej. Ze strony Kościoła katolickiego tym zadaniem zajmuje się Papieska Rada Rodzin.

Jej szczegółowe zadania są następujące:

§ 1. Rada ma troszczyć się, aby nauka Kościoła o rodzinie była dokładniej poznana i poprzez stosowną katechezę rozpowszechniana; ma organizować specjalne studia poświęcone duchowości małżeństwa i rodziny.

§ 2. Troszczy się ona, aby wspólnym staraniem z biskupami i konferencjami biskupimi były należycie poznawane warunki ludzkie i społeczne sytuacji rodzin w różnych regionach i równocześnie podaje do publicznej wiadomości te inicjatywy, które wspierają duszpasterstwo rodzin.

§ 3. Stara się, aby prawa rodziny, również w życiu społecznym i politycznym, były uznawane i brnione, popiera i koordynuje również inicjatywy dotyczące odpowiedzialnego rodzicielstwa i obrony życia ludzkiego już od jego poczęcia.

§ 4. Zajmuje się ona instytucjami i stowarzyszeniami, których celem jest służyć dobru rodziny, zachowując przepis artykułu 133⁶⁶.

Papieska Rada Rodzin kieruje duszpasterstwem rodzin w całym Kościele. Przedmiotem jej troski są wszystkie rodziny, głosi ona i broni praw rodziny, które zostały ogłoszone przez Kartę Praw Rodziny⁶⁷, a w szczególności broni prawa do życia dzieci nie narodzonych.

Papieska Rada ds. Sprawiedliwości i Pokoju i Papieska Rada „Cor Unum”

W Papieską Radę ds. Sprawiedliwości i Pokoju została przekształcona dotychczasowa Papieska Komisja „Iustitia et Pax”. Komisja ta została powołana, jak to już wspominaliśmy, poprzez motu proprio *Catholicam Christi Eccle-*

⁶⁴ Por. tamże, art. 140.

⁶⁵ Tamże, art. 139.

⁶⁶ Tamże, art. 141.

⁶⁷ *Carta dei diritti della famiglia* (22 X 1983), „Communicationes” 15 : 1983 s. 140 — 152.

siam⁶⁸, a następnie zreorganizowana w dniu 10 grudnia 1976 dokumentem papieskim *Iustitiam et pacem*⁶⁹. Zajmowała się ona tym, co dotyczy sprawiedliwości, rozwoju, praw człowieka i pokoju we współczesnym świecie⁷⁰.

Konstytucja apostolska *Pastor bonus* nadała dotychczasowej komisji nową strukturę i na nowo określiła jej zadania. Staje się ona papieską radą, a w konsekwencji zgodnie z ogólnymi normami konstytucji zostaje zaliczona do dykasterii. Jej zadaniem jest popierać sprawiedliwość i pokój w świecie zgodnie z Ewangelią i nauką społeczną Kościoła⁷¹.

Do szczegółowych zadań Rady należy dokładne śledzenie społecznej nauki Kościoła oraz jej przekazywanie i rozpowszechnianie wśród społeczeństw, jak również troska o wprowadzenie jej w życie. Szczególnie troszczy się o to, aby wzajemne stosunki między pracownikami i pracodawcami układały się według zasad Ewangelii. Następnie Rada gromadzi wiadomości na temat sprawiedliwości, pokoju, postępu ludzkiego i naruszeń praw człowieka. Opracowuje je i wyciąga wnioski, którymi dzieli się z konferencjami biskupimi. Utrzymuje ścisłe więzy z katolickimi stowarzyszeniami międzynarodowymi oraz z innymi pozakościelnymi instytucjami, które prawdziwie bronią sprawiedliwości, praw człowieka i pokoju. Stara się szerzyć wśród ludzi prawdziwą naukę o pokoju, zwłaszcza z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju. Publikując swe dokumenty na temat sprawiedliwości i pokoju, Rada działa w porozumieniu z Sekretariatem Stanu⁷².

Zadania Papieskiej Rady ds. Sprawiedliwości i Pokoju ukazane przez konstytucję *Pastor bonus* wyraźnie nawiązują do bardzo bogatej nauki społecznej Kościoła, zawartej zwłaszcza w encyklikach społecznych. Niewątpliwie encykliki te, a szczególnie *Laborem exercens* i *Sollicitudo rei socialis* wyznaczają dla niej program działania. Konstytucja nie wymienia świeckich jako uczestników prac Papieskiej Rady, ale ukazane zadania są tego rodzaju, że ich realizacja bez zaangażowania świeckich jest niemożliwa.

Z Papieską Radą ds. Sprawiedliwości i Pokoju jest związana unią personalną Papieska Rada „Cor Unum”, albowiem pracami obydwu rad kieruje ten sam kardynał⁷³. Papieska Rada „Cor Unum” została ustanowiona 15 VII 1971 r. przez papieża Pawła VI⁷⁴. Jej zadaniem było popierać postęp chrześcijańsko-społeczny⁷⁵. Konstytucja *Pastor bonus*, zaliczając Radę do dykasterii, nadała jej nowy kształt prawny oraz określiła jej zadania. Ma ona kierować działalnością charytatywną Kościoła katolickiego, aby w ten sposób ukazać jego

⁶⁸ AAS 59 : 1967 s. 25 — 28.

⁶⁹ AAS 68 : 1976 s. 700 — 703.

⁷⁰ Szerzej na ten temat por.: J. Dyduch, *Papieska Rada Świeckich i Papieska Komisja „Iustitia et Pax”*, „Prawo Kanoniczne” 25 : 1982 nr 1 — 2 s. 197 — 222.

⁷¹ Por. *Pastor bonus*, art. 142.

⁷² Por. tamże, art. 143 — 144.

⁷³ Por. tamże, art. 147.

⁷⁴ List apostolski *Amoris officio*, AAS 63 : 1971 s. 672 — 673.

⁷⁵ Por. J. Dyduch, *Kościelna struktura duszpasterstwa dobroczynnego*, „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” 119 : 1981 s. 88 — 89.

troskę o ubogich i potrzebujących, pielęgnować ludzkie braterstwo i objawiać miłość Chrystusa. W szczególności ma koordynować działalność katolickich instytucji charytatywnych, a zwłaszcza organizować akcję pomocy ludziom dotkniętym różnymi klęskami, kataklizmami i żywiołami⁷⁶. Wydaje się, że program działalności Rady zawarty jest głównie w dwóch encyklikach: *Dives in misericordia* i *Sollicitudo rei socialis*, które w całej ostrości ukazują nędzę i ubóstwo we współczesnym świecie i wzywają wszystkich ludzi dobrej woli, aby temu zaradzić. Konstytucja *Pastor bonus* wymienia, jako członków rady, wiernych świeckich, mężczyzn i kobiety, którzy uczestniczą w pracach katolickich instytucji dobroczynnych⁷⁷.

Warto jeszcze dodać, że w pierwotnym projekcie reformy Kurii Rzymskiej proponowano fuzję Komisji ds. Sprawiedliwości i Pokoju i Papieskiej Rady „Cor Unum” w jedną Papieską Radę ds. Sprawiedliwości, Pokoju i Chrześcijańskiego Miłosierdzia (Pontificium Consilium de Iustitia, Pace et Christiana Caritate). Uzasadnieniem tego połączenia było podobieństwo zadań i celów⁷⁸. Ostatecznie konstytucja pozostawiła obydwa organy jako odrębne. Wydaje się, że takie rozwiązanie było podyktowane ogromnym znaczeniem we współczesnym świecie zarówno sprawy sprawiedliwości i pokoju, jak i miłosierdzia chrześcijańskiego wobec potrzebujących. Kościół chce być dla świata znakiem sprawiedliwości i pokoju, a zarazem miłosiernej miłości i temu mają służyć dwie odrębne dykasterie Kurii Rzymskiej.

Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych

W dniu 19 marca 1970 r. papież Paweł VI poprzez motu proprio *Apostolicae caritatis* ustanowił Papieską Komisję ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, która przejęła zadania dotychczasowego Wydziału Duszpasterstwa Turystycznego i Wyższej Rady ds. Migracji. Papieska Komisja działała w ramach Kongregacji dla Biskupów, której prefekt był przewodniczącym Komisji⁷⁹.

Konstytucja *Pastor bonus* nadaje wymienionej Komisji rangę papieskiej rady, czyniąc z niej dykasterię, a więc niezależny organ Kurii Rzymskiej. Poprzez Papieską Radę ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych zwraca się Kościół ze swoją pasterską troską do tych, którzy znaleźli się w szczególnych okolicznościach dlatego, że zostali pozbawieni ojczyzny, czy to na skutek dobrowolnej emigracji, czy też będąc do tego zmuszonymi. Rada troszczy się także o różnego rodzaju migrantów i turystów, którzy nie mogą korzystać z normalnej posługi duszpasterskiej Kościoła. Przedmiotem jej zainteresowania są

⁷⁶ Por. *Pastor bonus*, art. 146.

⁷⁷ Tamże, art. 148.

⁷⁸ *Schema legis peculiaris de Curia Romana...*, s. 19, 63.

⁷⁹ AAS 62 : 1970 s. 193 — 197.

także pracownicy portów morskich i lotniczych, obsługa samolotów i okrętów oraz pracownicy biur turystycznych i migracyjnych⁸⁰.

Omawiana Rada wychodzi naprzeciw potrzebom duchowym różnorodnych grup ludzi, często bardzo poszkodowanych i prześladowanych, jak np. uciekinierzy, wygnańcy i poszukujący znośnych warunków życia z dala od własnej ojczyzny. Podejmuje ona również bardzo ważne zagadnienie współczesnej ludzkości, jakim jest na szeroką skalę rozwinięty ruch turystyczny i pielgrzymkowy. Rada, chcąc wykonać swoje zadania, angażuje w swoje prace świeckich, specjalistów od spraw turystycznych i migracyjnych.

Papieska Rada ds. Apostolstwa Służby Zdrowia

Papieska Komisja ds. Apostolstwa Służby Zdrowia została utworzona dnia 11 lutego 1985 r. przez Jana Pawła II⁸¹. Ogrom cierpień ludzkich i potrzeba niesienia pomocy cierpiącym skłoniły Stolicę Apostolską do powołania tej dykasterii, której celem jest pasterska troska o ludzi niosących pomoc w cierpieniu, aby swoje zadania wypełnili lepiej i skuteczniej. W ten sposób Kościół chce okazać miłość wobec wszystkich chorych na świecie. Papieska Komisja została utworzona jako organ działający w ramach Papieskiej Rady Świeckich.

Konstytucja *Pastor bonus* wyłącza Komisję z Papieskiej Rady Świeckich i przekształca ją w Papieską Radę. W ten sposób zostaje ona podniesiona do rangi dykasterii, a tym samym staje się samodzielnym i autonomicznym organem Kurii Rzymskiej, prawnie zrównanym z innymi dykasteriami. Jej zadaniem jest ukazywanie troski Kościoła o chorych, przez wspieranie tych, którzy spełniają posługę wobec chorych i cierpiących, aby ich apostołstwo miłosierdzia odpowiadało potrzebom chwili⁸².

Papieska Rada ds. Apostolstwa Służby Zdrowia winna mieć wśród członków i konsultorów także świeckich, zwłaszcza członków międzynarodowych stowarzyszeń i innych instytucji zajmujących się sprawami zdrowia, opieki społecznej i ludzkiego cierpienia⁸³. Ukształtowanie organu Kurii Rzymskiej służącego trosce o ludzi chorych i cierpiących jest przejawem ewangelicznej postawy Miłosiernego Samarytanina i ma być znakiem Kościoła dla świata.

Papieska Rada ds. Kultury

Kościół zawsze popierał i szerzył kulturę. Jednym z wyrazów tego jest powołanie przez Stolicę Apostolską w dniu 22 maja 1982 r. Papieskiej Rady ds.

⁸⁰ Por. *Pastor bonus*, art. 149 — 150.

⁸¹ Motu proprio *Dolentium hominum*, AAS 77 : 1985 s. 457 — 461.

⁸² Por. *Pastor bonus*, art. 152 — 153.

⁸³ Por. wyżej przypis 81.

Kultury. Jej celem jest popieranie wszelkich przejawów prawdziwej kultury i ożywianie jej inspiracją orędzia ewangelicznego oraz prowadzenie dialogu kulturowego ze wszystkimi ludźmi dobrej woli. Papieska Rada ds. Kultury składa się z zespołu prezydialnego, komitetu wykonawczego i rady międzynarodowej⁸⁴. Wśród zamianowanych przez Papieża członków rady międzynarodowej znajdują się sami świeccy w liczbie czterestu⁸⁵.

Konstytucja *Pastor bonus* podkreśla dotychczasowe cele i zadania Papieskiej Rady, akcentując nawiązywanie kontaktów Stolicy Apostolskiej z różnorodnymi kulturami współczesnego świata, jak również wskazując na potrzebę dowartościowania twórców dóbr kulturowych, którymi są głównie świeccy. Bierze ona udział w różnych inicjatywach kulturowych, zwłaszcza mających wymiar międzynarodowy⁸⁶. Szczególną rolę odgrywa w niej zespół międzynarodowy (zwany poprzednio radą międzynarodową) gromadzący przedstawicieli różnych dziedzin kultury z wielu regionów świata⁸⁷.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu

Instytucjonalnym wyrazem doceniania przez Kościół środków społecznego przekazu było powołanie specjalnego organu Stolicy Apostolskiej Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu⁸⁸. Jej zadaniem jest troska, aby społeczne środki przekazu były przesiąknięte humanizmem i uszlachetniały ludzkie obyczaje oraz przyczyniały się do głoszenia orędzia zbawienia. Stąd przedmiotem zainteresowania Rady są wszystkie treści przekazywane przez środki przekazu, a szczególnie treści religijne⁸⁹. Nie ulega wątpliwości, że zarówno odbiorcami, jak i twórcami treści przekazywanych przez środki przekazu są świeccy. Stąd ich udział w pracach Papieskiej Rady jest nieodzowny.

Papieska Komisja ds. Ochrony Dziedzictwa Sztuki i Historii

Komisja ta została utworzona przez konstytucję *Pastor bonus* jako nowy organ Stolicy Apostolskiej. Istnieje i działa w ramach Kongregacji dla Duchowieństwa, której prefekt jest jej przewodniczącym. W porozumieniu z nim pracami Komisji kieruje sekretarz. Zadaniem Komisji jest troska o bogatą spuściznę historii i sztuki kościelnej. W jej działalności trzeba zaangażować świeckich znawców historii i sztuki kościelnej⁹⁰.

⁸⁴ Por. wyżej przypis 16.

⁸⁵ *Annuario pontificio per l'anno 1988*, Città Vaticano 1988, s. 1132.

⁸⁶ Por. *Pastor bonus*, art. 168.

⁸⁷ Tamże, art. 167.

⁸⁸ Paweł VI, Motu proprio *In fructibus multis* (2 IV 1964), AAS 56 : 1964 s. 289 — 292.

⁸⁹ Por. *Pastor bonus*, art. 169 — 170.

⁹⁰ Por. tamże, art. 99 — 104.

*

*

*

Wymienione wyżej papieskie rady zajmują się niezwykle ważnymi problemami w życiu współczesnej ludzkości, jak również w życiu Kościoła. Zadaniem ich jest popieranie, głoszenie i obrona wartości ogólnoludzkich, takich jak rodzina, sprawiedliwość, pokój, prawa ludzkie, kultura, środki przekazu itp. Troska o nie jest wspólnym zadaniem hierarchii i świeckich, jest przedmiotem ich wielorakiej współpracy. Współpraca ta przyjmuje różne formy instytucjonalne. Wśród nich szczególną rolę odgrywają centralne instytucje ogólnokościelne. Stąd potrzeba zaangażowania świeckich — odznaczających się wysokimi kwalifikacjami moralnymi, intelektualnymi i doskonałym znawstwem zagadnień — do pracy w omawianych organach kurialnych.

Jednym z ważnych elementów obecnej reformy Kurii Rzymskiej jest znaczne powiększenie ilości rad papieskich i przyznanie im rozlicznych kompetencji. Obok kongregacji, stanowią one obecnie główny trzon Kurii Rzymskiej i są odzwierciedleniem różnych problemów i spraw nurtujących współczesny Kościół i świat. Ich struktura i zadania wyrażają służebny i duszpasterski charakter Kurii Rzymskiej. One programują i kierują różnymi dziedzinami duszpasterskiej i apostolskiej działalności Kurii Rzymskiej. W prace papieskich rad zostali włączeni wierni świeccy. W większości rad uczestniczą oni jako członkowie i konsultorzy.

Zastanawia, jak to już wspomnieliśmy, wyraźne zastrzeżenie konstytucji *Pastor bonus*, które wyłącza świeckich od jakiegokolwiek udziału w wykonywaniu władzy rządzenia⁹¹. Zastanawia dlatego, że *Kodeks prawa kanonicznego* zezwala świeckim na współdziałanie z duchownymi w wykonywaniu kościelnej władzy rządzenia (por. kan. 129, § 2). Wydaje się, że praca w papieskich radach byłaby dobrą okazją do tego współdziałania. Zwłaszcza w tych, które są typowe dla świeckich, jak Papieska Rada Świeckich, papieska Rada Rodzin, Papieska Rada ds. Kultury. W tych Radach działają Zespoły Prezydialne składające się wyłącznie z duchownych. Włączenie także świeckich do zespołów prezydialnych byłoby wyrazem jeszcze intensywniejszego zaangażowania ich w działalność Kurii Rzymskiej. Co nie oznacza, że bez tego ich działalność musi być mniej owocna.

Konstytucja *Pastor bonus* jest nowym, ważnym etapem w historycznym procesie rozwoju Kurii Rzymskiej. Staje się to między innymi, przez wprowadzenie do niej świeckich w szerszym niż dotychczas zakresie. Mają oni do spełnienia tam sobie właściwe zadania, które ukazał im Sobór Watykański II a następnie VII Synod Biskupów. Uczestnictwo świeckich w pracach Kurii Rzym-

⁹¹ Por. tamże, art. 7.

skiej sprawia, że jej charakter duszpasterski zostaje ukazany w pełniejszym świetle i staje się ona doskonalszym odzwierciedleniem Kościoła powszechnego i niejako jego reprezentantem. Można spodziewać się, że wprowadzenie świeckich do Kurii Rzymskiej będzie ulegało dalszemu rozwojowi. Wskazywałyby na to wytyczne zawarte we wstępie do konstytucji, który posiada charakter teologiczny. Wytyczne te bowiem ukazują Kurię Rzymską jako organ duszpasterski. Można przypuszczać, że świeccy stopniowo zostaną dopuszczeni do pracy w dyplomacji Stolicy Apostolskiej, co już postulowano w dobie Soboru Watykańskiego II. Obecna reforma zwróciła głównie uwagę na powierzanie świeckim funkcji związanych z właściwym im powołaniem.

Można żywić nadzieję, że odnowiona Kuria Rzymska, w której w tak szerokim wymiarze znajdują się odpowiednio przygotowani świeccy, będzie skuteczniejszej i owocniej służyła Kościołowi i całej ludzkości.

DIE TEILNAHME DER LAIEN AM SEELSORGEDIENST DER ERNEUTEN RÖMISCHEN KURIE

Zusammenfassung

Die vom II Vatikanischen Konzil vorgenommene Erneuerung der Kirche umfasste auch die Römische Kurie. Die Richtlinien des Konzils verfolgten eine solche Gestaltung der Kurie, damit sie die Allgemeinheit der Kirche zum Ausdruck bringe und so dem Bischof von Rom als geeignetes Organ zur Vollziehung des höchsten pastoralen Amtes diene.

Die Erneuerung der Römischen Kurie erforderte im Sinne der Grundsätze des Konzils die Einbeziehung der Laien in ihre Aktivität. Die erste Etappe der Reform der Römischen Kurie war die Bekanntmachung der apostolischen Konstitution „*Regimini Ecclesiae Universae*“ am 15. 8. 1967. Sie gab die Anweisung, man solle entsprechend vorbereitete Laien zu den Konsultorengruppen zulassen. Eine weitere wichtige Etappe der Erneuerung der Römischen Kurie ist die apostolische Konstitution *Pastor bonus* vom 28. 6. 1988. Sie betont den pastoralen und apostolischen Charakter der Römischen Kurie. An ihrer pastoralen und apostolischen Tätigkeit sollen gläubige Laien teilnehmen, um da ihnen zustehende Aufgaben zu erfüllen. Diese Aufgaben bezeichnete das II Vatikanische Konzil, dann die nachkonziliäre Lehre und die VII. Ordentliche Bischofssynode, welche die Tätigkeit der Laien behandelte. Diesmal wurden die Laien nicht nur zu den Konsultorengruppen zugelassen, sie können auch zu Mitgliedern der diversen Dikasterien ernannt werden.

Eine besondere Rolle haben die Laien im Päpstlichen Rat für die Laien zu erfüllen, der im Jahr 1967 errichtet worden ist. Die Struktur dieses Rates wurde im Jahr 1976 geändert, seine Aufgaben wurden neu bezeichnet und er erhielt den Namen Päpstlicher Rat der Laien. Die Konstitution *Pastor bonus* gestaltete ihn als unabhängiges, vollberechtigtes Organ der Römischen Kurie, dem die Programmierung und Lenkung des Apostolats der Laien obliegt.

Die aktuelle Reform der Römischen Kurie vergrößerte die Zahl der päpstlichen beratenden Organe und gab ihnen weitgehende Befugnisse. Neben den Kongregationen bilden sie jetzt die Grundpfeiler der Römischen Kurie. Zu den päpstlichen Beratungsorganen, in denen die Laien eigene Aufgaben zu lösen haben gehören: der Päpstliche Rat die Familie, der Päpstliche Rat für Gerechtigkeit und Frieden, der Päpstliche Rat „*Cor unum*“, der Päpstliche Rat der Seelsorge für Emigranten und Reisende, der Päpstliche Rat für das Apostolat des Gesundheitsdienstes, der Päpstliche Rat für Kultur und der Päpstliche Rat für Mittel der öffentlichen Nachrichtenüberweisung.